11-a JARO, N-o 435 MONATA ESPERANTO-GAZETO 25. NOVEMBRO 1935

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

REDAKTEJO, ADMINISTREJO K SIDEJO DE PLENUM-KOMITATO : 67, avenue Gambetta, Paris 20e
Poŝtĉekaj kontoj je nomo de SAT-Paris : Bruxelles n-o 350 189, S'Gravenhage n-o 211 533, Kopenhago n-o 4 986, Paris n-o 1234 22. Stokholmo n-o 74 153, Wien n-o D-109 068, Zagreb n-o 41 448, Zürich n-o VIII-200 49. Alilande oni pagu per poŝtmandato je nomo de SAT.
bonvalutaj devizoj en rekom. letero aŭ bankĉeko je nomo de « Bannier ».

La ROLO de la LABORISTA ESPERANTO-MOVADO en la ĜENERALA KULTURMOVADO

Vi povas per saĝaj leĝoj k ekonomia reorganizado altigi la vivnormon de homoj preter la esperojn de la plej optimismaj revuloj ; vi povas konstrui modelajn fabrikojn k planitajn urbojn, en kiuj ĉio glate funkcias — tamen, povas esti ke la enloĝantoj de tiuj urboj, la gelaboristoj en tiuj fabrikoj, restas nekulturitaj homoj. Bone nutritaj k belaspektaj povas esti tute stultaj geviroj — kontento elradias de la vizaĝo ; trankvilo kuŝas en la okuloj. Grasaj bovinoj ankaŭ havas mildajn okulojn ! por ili senfina manĝado sufiĉas — bonvenon al la melkistino ! Jen kvarpieda fabriko, vivanta, varmsanga... k preskaŭ necerbumanta. Kia modelo por homo !

La besto ekzistas plejparte kiel instinktpelita servutulo, sed la homo, kiu pensas, *vivas* — vivas laŭ la plena signifo de la vorto. Vivas k... kreas. Spirito, cerbo, k tiuj mirindaj fingroj ankoraŭ enhavas la mondkreajn ecojn de la nebulastro, kiu naskis nian mondon. De el la akvaroj, tra la marĉoj, sur la firma grundo, k nun en la aero la homo migras, serĉante pri ia perfekta esprimilo por sia kreema spirito. Neniam li kontentiĝas. De liaj manoj faladas mirindaj skulptaĵoj, bildoj ; de liaj lipoj, kantoj de neforgesebla belo, k poemoj kies ĉiu vorto estas la kvintesenco de sufero, kuraĝo, malespero, amo. Nenio sufiĉas, nenio estas perfekta. Ankoraŭ alian provon... jen homo, kiu kapablas pensi — kreanto. Strange estas, ke el la sama raso estas tiaj, kiuj preferas ne pensi, kiuj kuŝas sur la vivkampoj, neperturbitaj de mondaferoj.

Ĉiam k daŭre devas batali homo por konservi k ampleksigi siajn talentojn. Lacige estas uzi tiun relative novan ilon, la cerbon. La naturo mem estas duvoĉulino : foje ŝi ŝajnas instigi, eĉ per kruelaĵoj, al altaj celoj, sed plejofte ŝi milde flustras « Kial ĝeni sin ? Restu kontenta — multobligu vian idaron k lasu al mi la restaĵon — tio sufiĉas ». Ho, jes ! estas ja dolorige elpensi ĉion. Do, por eviti maltrankviliĝon ni obeas, enregimentiĝas, k akceptas la ordonojn de... preskaŭ iu ajn, kiu kapablas ordoni. Individuaj trajtoj velkas, la kulturo mortas.

Reorientiĝo de la tuta vivo necesas al la plejmulto en la mondo hodiaŭ. Vekiĝo el sonĝo, ke iu organizo, iu individuo, povas kulturi vivojn, k per ia mirakla dekreto doni noblon al la homamaso. Tro longe ni estas fidintaj al la efikeblo de grandaj organizoj por ŝanĝi la spiritajn sintenojn de individuoj. Nepre necesega estas organizado. Li ja estus frenezulo, kiu iel kritikus la sciencan ordigon de homaj aferoj. Tamen, post la plej zorgoplenaj streĉoj de organizantoj por levi la vivnormon, finfine restas afero de la individuo mem, ĉu jes aŭ ne ĝi fariĝos kulturita homo.

Ni jam estas vidintaj, kiel variaj povas esti la spiritoj de ni terloĝantoj. Iuj rifuĝas en ian hejmecan sulketon, aliaj kuraĝas ekmarŝi iudirekten — « vojaĝi en la bluon » — k entrepreni nekonatajn aferojn k aventurojn. Ili provas, suferas, komparas k elektas ; per neelĉerpebla pacienco ili akiras sperton en kelkaj fakoj de homa kono. Profundiĝas ilia scio pri la intelektaj kapabloj de iliaj praavoj k kunvivantoj. Per la artoj ili kontaktiĝas kun aliaj spiritoj en senvorta interkompreniĝo. Saĝaj nun estas tiuj serĉantoj k raciaj. Eble vizaĝoj sulketiĝis dum la pensjaroj samkiel la cerbo — ankaŭ nobliĝis la spirito.

Sed vidu ! ni priparolas homon, ne nur majstre skulptitan statuon. La lasta estas malvarma, porĉiame muldita en neŝanĝebla formo. Varma devas esti koro — simbolo de la sentoj — de vera kulturadepto. Devas fonti en li pasiaj deziroj ; aliel li nur estas estingita vulkano. Ĉiuj sentoj havas rajtojn en la vivo. Oni devas rilatigi iliajn bezonojn al la intelekto k al la senfina ekstermondo. Al homo, kiu pretendas al kulturo, la vivo estas nedividebla tutaĵo. Fluas liaj sentoj laŭ la koro al la cerbo k tie, unuiĝante kun la intelekto, fariĝas spirito ; spirito, kiu siavice elradias siajn ecojn ĝis la limo de la universo. Inverse, tra la samaj kanaloj, enfluas tajdoj el la malproksimo egale ĉu tiu malproksimo estus la Lakta Vojo aŭ la spirito de iu, kiu eksimpatias kun ni.

Sufiĉe grandamplekse ni pritraktis la ĝeneralan aspekton de la kultura demando. Nun, kian rolon povas ludi la *esperanto-movado* laborista en la kultura klerigo de la homaro ?

Lingvo estas necesa al interkomunikado. Per parolo k la skribita vorto ni eniras la aliel baritajn spiritojn de niaj kunvivantoj k la spertojn de niaj praavoj. Sen lingvo ni estus nur gestadantaj sovaĝuloj. Sed preskaŭ neniam ni pripensas tiun aspekton de la vivo, ĉar ni ĉiuj sufiĉe scipovas nian nacian lingvon. Per ĝi ni plejparte ricevis nian edukon k la kulturon, kiom ajn ni akiris. Por la laboristo lia nacia lingvo estas funelo, per kiu li ensuĉas sian tutan nutraĵon intelektan. Se li deziras studi la verkojn, la paroladojn de alilanduloj, nur tra la nacilingva funelo li povas ricevi tian fremdan nutraĵon. Kaj kredu ! — Mirindaĵoj okazas en tiu funelo. Tradukanta manipulanto devas teni ĝin, k certe la ricevanto ne povas juĝi, ĉu li ricevas ĝustan tradukon aŭ ne. Foje

estas necese, ke laboristoj ne eksciu la veron pri alilingvuloj ; tuj malaperas funelo k tradukanto. Tiuokaze ili estas nur gestadantaj sovaĝuloj en siaj rilatoj kun translimaj proletoj. Internacia lingvo ! Jen la solvo — jen la perilo al pli ampleksa vivado. Superflue estus mencii detale la sennombrajn kampojn, sur kiuj povas vagi kulturadepto k lernanto per esperanto. Ĉefvojo estas esperanto, kondukanta rekte al la kulturfontoj de la tuta mondo. De ĉi tiu lingva ŝoseo etendiĝas mil vojetoj, per kiuj vi povas atingi la korojn, la animojn de la eksterlandanoj. Klerige estas vidi per okuloj de aliulo la orientan, la sudan, aspekton de la sama problemo, kiun ni observas de okcidenta, de norda starpunkto. Al li, kiu scias nur la pensmanieron de samlandanoj, io mankas por kompletigi sian kulturon. Vojaĝoj intelektaj glatigas k hardas la homan karakteron. Per esperanto oni havas kontakton kun spiritoj, kiuj ardas kun flamo de eble al ni strangaj kredoj. Povas esti vidataj per la lingvo suferoj nekonataj al ni, k ĝojoj aŭ pli pasiplenaj aŭ pli severaspektaj ol la niaj. La diamanto de la vivo ja havas multajn facetojn.

Vi, kiu pensas, ke vi estas kulturita homo, prenu esperanton : per ĝi observu la mondon — vi denove iĝos novico. Kaj vi, kiu volas lerni, kiu sopiras al pli vasta kompreno, al pli nobla vivo — vi ankaŭ akceptu la ŝlosilon esperanto. Por vi ĝi malfermu pordon. Vasta la panoramo videbla de la sojlo de tiu pordo, k inspira. Lernu la lingvon k elpaŝu firmpiede, kuraĝe, al pli ampleksa kono, al novaj aventuroj. Estu homo, pensanta homo, kulturita homo.

Jen la mano de la Esperantistaro !

V. V. (17040).

POR ŜTOPI LA BREĈON

Laŭ rekomendo de la XV-a Kongreso ni alvokas ĉiujn Gek-dojn fari sian eblon por helpi « Ŝtopi la Breĉon ", t.e. definitive likvidi la ŝuldojn kreitajn en la antaŭaj jaroj, kiuj ne estas forigeblaj per la ordinara buĝeto de la Asocio.

39. *Listo.*

J. Z., Bregenz-R. .... 10 fr. fr.
Glodo .... 5 »
Glodino .... 5 »
Klubo Esperanta, Ratorp, Karlstad.......................... 5 sv. kr.

Pri Unueco k Unueca Fronto

Se ni unuflanke bedaŭras esti devigataj denove dediĉi iom larĝan parton el la spaco de « S-ulo » al « internaj problemoj », kiuj reale jam ricevis kontentigan solvon per la Statuto k la laŭa funkciado de SAT, ni tamen ne volas esti tro malkontentaj pri tio. Ĉar, eĉ se estas multaj negativaj elementoj en tiu diskutado, tamen la finrezulto povas esti tre pozitiva, nome : La legantoj akiros pli klaran komprenon pri la « dinamiko » de nia movado k pri la rolo, kiun devas ludi SAT kiel kultura, interhelpa organizo de la tutmonda lab. esperantistaro, utiliganta la valoron de esp-o por la laborista klaso.

Al tiu celo servu ankaŭ la sekvanta artikolo. La mirindaj sukcesoj de la laborista esperantismo en la nederlandlingva regiono, la celkonscia gvido de la ned. Federacio devus meditigi k instige efiki al ĉiuj Gek-doj en tutmondo. Kaj ni ne forgesu, ke la estraro de NFLE konsistas el SAT-anoj, kiuj ne estas tiaj pro formalo, sed pro klarvido, konvinko k pro sperto...

Red.

En la nuna tempo la vortoj « Unueco » k « Unueca Fronto » estas aktualaj en la ĝenerala laborista esperantomovado. La diversaj opinioj altrudas sin k kaŝe-malkaŝe en nia movado enpenetras la akcelo al politika izoligo k apartigo de la laboristaj esperantistoj laŭ principaj starpunktoj rilate al la tendencoj. La batalo en la laborista esperanto-movado jam ankoraŭ tro dolorige okupas lokon en nia memoro.

Tial povas esti utila la mencio pri la situacio tiurilata en la nederlanda regiono k la konigo de la starpunkto, kiun la Federacio de Laboristaj Esperantistoj (F.L.E.) praktikas ankaŭ rilate al la konsekvencoj, kiujn la konvencio kun SAT en la kadro de la organizo alportas.

Senhezite ni povas konigi, ke en Nederlando la ebloj por unueco en la laborista esp. movado grave stimulas. Oni vidas en ĝi larĝan terenon, sur kiu la laboristoj povas labori sendepende de la principaj diferencoj, kiuj regas inter la diversaj partioj.

Ni rajtas bazi nian konkludon sur la konstato, ke niaj Gek-doj en la nederlandlingva regiono vidas en la dispartigo de la laborista esp.-movado fatalan kaŭzon flanke de ekstremistaj partifanatikuloj, kiuj ĉu pro ambicio ĉu pro aliaj « taktikaj » motivoj ne unuarange tuŝantaj la esperantomovadon sed precipe la politikan parti-flankon, klopodas kapti la esp. movadon por siaj respektivaj celoj.

Estas do kompreneble, ke niaj membroj kun bedaŭro konstatas la malfacilaĵojn, kiuj malebligas « UNUECON ». Super ĉio ili estas konvinkitaj, ke vera « UNUECO » estas la bazo, kiu povas konduki nin al nia celo unuaranga por nia laborista esp.-movado, nome la disvastiĝo de esp-o tiel ke ni sukcese povu influi la akcepton de esp-o kiel vere praktikan por la laborista movado ĝenerala. Krom tio la ideala apliko de vera UNUECO por komuna celo tre allogas k influas. Sur tiu tereno eblas apliki edukadon grandvaloran por la laboristoj, nome la kreon de kompreno pri la potenco de komuna agado. Esperanto ja ne celas dispartigon laŭ principaj starpunktoj, sed celas funkcii kiel ilo, tutmonda interligilo inter la homaro. Estas kompreneble, ke ni kiel laboristaj espistoj ekkonas ĝin kiel gravan ilon uzeblan por nia batalo. Ne necesas tiun flankon por niaj legantoj pli detale priskribi.

Ne eblas tamen kiel esp-organizo okupi sin pri la laboroj, kiuj fakte apartenas al la politikaj organizoj. Kiam ni suriras tiun terenon, ni izolas nin en partoj k partetoj, kiuj tre malfacile penetras en la ĝeneralajn vicojn de la laboristaro k certe ne en la alitendencajn. Ne plu eblas trovi veran « UNUECON » en la laborista esp.-movado k la nura maniero por fliki ĝin estas « UNUECA FRONTO ».

La nuna evoluado en la laborista esp-movado malhelpas la propagandon por esp. en nia regiono k vekas dubon pri la sincero de iuj tendencoj k tendencanoj. Ni ne parolu pri la miskompreno, kiu estiĝis pro tio. Ni konstatas, ke malgraŭ la apartigo, la sukcesoj antaŭdiritaj pro la starigo de I.S.E. k de I.P.E., ekz., tute ne realiĝis ; male, la ĝenerala influo, kiun la laborista esp-movado pere de SAT havis, eĉ malgraviĝis. La « UNUECO » enkorpiĝinta en S.A.T. ne estas anstataŭebla per « UNUECA FRONTO ».

Kiel nun statas la influo de SAT rilate al la landaj L E A-oj, kiuj konvencie estas ligitaj al SAT ?

La anoj turnas sin por realigi sian idealon, al la tutmonda movado. La landaj organizoj ne povas doni ion alian ol la konigon pri la lingvo. Inter samlandanoj esp. ne valorus, sekve en la tutmonda organizo la esperantistoj trovas sian idealon realigata. En nia movado la influoj de SAT estas gravaj. Estas nerefutebla stimulo, kiam SAT forte k konscie plenumas sian taskon. Internaj bataloj malbonege influas tion k eĉ povas esti fatalaj. Tial en nia Federacio (Nederlanda L.E.A.) oni povas konstati kontraŭstaron al influoj, kiuj favoras al I.P.E aŭ I.S.E.

Sendube, kiam unu el ambaŭ sukcesus penetri en nian organizon, la organizo tuj dispartiĝos. La valoro de grava k influa organizo estus eble por longdaŭra tempo nuligita, dum la juĝoj de la publiko pri tiu aparti-

ĝemo ĉe la laboristaj esp-istoj ne estus favoraj, sekve la propagando por k la disvastiĝo de esp-o stagnus. En niaj rondoj oni bone konsciiĝas pri tia fatalo. Plue la konstato, ke en la tutmonda movado la dispartiĝo ne bone efikis, igas nin direkti niajn klopodojn al plifortigo de « UNUECO ». En nia regiono oni do ne estas indiferentaj rilate al la t.n. pritrakto en la kadro de SAT pri « UNUECA FRONTO » proponita de IPE. Kiam SAT eventuale akceptus tiun proponon de IPE, tiam la konsekvencoj por la nederlanda L.E.A. (FLE) estus neakcepteblaj.

Anstataŭ vera « UNUECO » regus dispartiĝo k malfortiĝo. Propono de IPE por fliki tion per « UNUECA FRONTO » signifas klopodon por kovri sian propran mis-agadon.

Se SAT ne deziras perdi sian valoran signifon k perdiĝi en la manovroj k taktikoj flanke de IPE, se ĝi volas servi por la laborista esp-istaro kiel eduka k kultura organizo tutmonda favore al tutmonda samklasanaro, se ĝi volas efektivigi la « UNUECON », ĝi nur povas realigi tion per kontraŭstaro al « UNUECA FRONTO ». Nur per tio en nia regiono ĝi povas prezenti la stimulon, kiu estas altvalora k efika por la realigo de nia celo : « Esperanto je la servo de la tutmonda laboristaro ».

Komisiite de la estraro de F.L.E.
A. Veen (sekretario).

Ĉu tio estas preparo de l'spiritoj al Unueco ?

El la *oficiala* protokolo pri la 2-a IPE-kongreso ni ekstraktas kelkajn vere karakterizajn tekstojn, kiuj bone montras, kiel SAT estas konsiderata en tiuj rondoj k kiel ili deziras la Unuecon.

En la « Ideologia raporto de la IPE-centro » (prezentita de Respe) oni legas : « ... IPE ne ĉesos deklari, ke ĝia vojo estas la sole ĝusta. Ĝi batalos por konvinki la plimulton de laborulaj esp-istoj pri praveco de sia ideologio k de sia praktika agado. IPE senhezite daŭras batali... same kiel kontraŭ la ideologio de naciismo, tiel ankaŭ kontraŭ la imperialismema, kontraŭsoveta sennaciismo, kontraŭ la disvastigo de ŝajnsocialismaj burĝ - demokratecaj iluzioj, ĉar ĝi ĝuste opinias, ke tiuj ideologioj preparas la grundon por faŝismo k milito k malhelpas la praktikan socivaloran utiligon de esp-o... » Kaj poste : « Sur bazo de SAT, sekve, neniu organiza unueco eblas. Ni kontraŭbatalas ĝian ideologion k organizajn principojn ». Kaj denove en la sama raporto aliloke : « Nek al la ideologiaj principoj, propagandataj de SAT-gvidantoj, nek al organizmaniero de SAT, IPE povas simpatie rilati... »

Rilate la *organizan* batalon kontraŭ SAT oni trovas en la Organiza raporto de IPE-centro ekz. jenon : « En *Svedio* post longa dormado... komenciĝis aktiva opozicia k kleriga laboro interne de SLEA. Kiom grava estas tiu laboro en Svedio k Nederlando oni komprenas, se oni rememoras, ke SLEA k NFLE estas la ĉefaj ideologiaj k materiaj subtenantoj de SAT... »

Ankaŭ la IPE-edukistoj postulas en siaj proponoj pri unueco, ke la sola tutmonda organizo « havu internaciisman strukturon... sekve SAT devas rezigni sian sennaciecan strukturon... »

Fine oni trovas en la diroj de *Respe* jenan mensogon, kiam li tuŝas la kolonian problemon : « Unua eldono de *Laborista Esperantismo* enhavas tezojn, kiujn oni strekis en nacilingvaj tradukoj ». Fakte K-do Lanti forstrekis por la reeldono de tiu ĉi broŝuro nur *unu citon el verko de Lenin*, kiun li bonfide estis farinta laŭ la franclingva eldono de tiu verko, ĉar li ne povis scii, ke tiu eldono (farita tamen de komunista eldonejo) estas malfidinda en tiu punkto : Temis ne pri vortoj de Lenin mem, sed pri *cito* farita de Lenin el alia fonto pri imperiismo. — Tion tre bone scias la IPE-gvidanto Respe, sed li preferas ĵeti tiun malnovan kalumnion por miskreditigi SAT-eldonaĵon...

Ĉu per kalumnioj, mensogoj k miskreditigoj oni preparas la vojon al Unueco ?

DU LETEROJ

Kvankam la letero de la XVa Kongreso de SAT al I.P.E. ankoraŭ ne estis legebla ĝis nun (komenco de novembro) en « Sur Posteno », ni volas tamen informi akurate en nia organo pri la sekvanta leter-interŝanĝo, por ke la legantoj en plena scio povu juĝi pri la stato nuna de la pri-unuecaj klopodoj.

INTERNACIO DE PROLETA ESPERANTISTARO I.P.E. SEKRETARIARO	Leningrado, la 1. de oktobro 1935. Nº H-H. Resp. je via Nº 7.8.35.
I.P.E. Centro : Kdo Homo	Al la Plenumkomitato
Poŝtkesto Nº 305, Leningrad 1	de SAT, Paris.

Estimataj gekamaradoj,

Aldone ni transsendas al vi kopion de la decido de la 2a IPE-Kongreso, responde al via letero direktita al ĝi, komisie de la 15a SAT-kongreso.

Ni tre kontentas pri tio, ke la SAT-kongresanoj sin favore okupis pri la demando de unueca agado IPE-SAT k sendis al nia Kongreso kamaradan delegitaron kun kiu estis eble fruktodone diskuti.

Kiel vi vidas el la rezolucio[1], la IPE-Kongreso elektis specialan trimembran komisionon en Paris (K-dojn BOUBOU, BERLO k MALFERE) por trakti kun vi plue pri la ebloj k detaloj de la unuecfronta agado kun SAT k pri problemoj de organiza unuecigo de la prolet-esp-a movado. Ni forte esperas, ke Vi aktive partoprenos en tiuj traktoj, elektinte samnombran komisionon.

Sed pli, por fari la traktojn vere ampleksantaj niajn ambaŭ movadojn, ni petas vin en la intereso de unueco rekomendi oficiale al ĉiuj LEAoj ligitaj kun SAT per la Gotenburga Konvencio ankaŭ aliĝi al la Pariza unueciga komisiono k partopreni en la traktoj, en internacia skalo k ankaŭ kun la koncernaj landaj organizoj de IPE.

Pri la starigitaj en via letero demandoj, ni povas doni kelkajn pluajn klarigojn.

Unue, en la unuecan organizon eventualan aŭ al unueca agado estas kompreneble allasataj lab. esp-istoj de ĉiuj tendencoj. La sola kondiĉo nur estas partopreno en batalo por forigo de kapitalismo, batalo kontraŭ milito k faŝismo, servigo de esperanto al tiuj bataloj. Neallaseblaj estas organizoj k individuoj, kiuj klopodas pri starigo de novaj internacioj, ekz. la 4-a, ĉar tiuj klopodoj estas krimaj en la tempo, kiam temas pri la unueciĝo de organizoj de la ekzistantaj jam du Internacioj.

Oni ne povas unuece labori preparante novan skismon ! Same ne eblas unueco kun organizoj, kiuj kontraŭbatalas la fortikaĵon de la tutmonda proletaro Sovetunio[2].

Due, ni konsentas pri forigo de ĉiuj programpunktoj, kiuj povus malhelpi la unuecigon, kondiĉe ke estu fiksata programo, garantianta revolucieman praktikan agadon peresp-an k praktikon de principoj de proleta **internaciismo**[2] en la organiza agado.

Trie, ni ŝatus scii vian opinion pri starigo de Internacia Unueciga Komisiono de Lab. Esp-istoj, kien eniru reprezentantoj de ĉiuj LEA-oj k internaciaj organizoj. Tiu Komisiono studos la proponojn k sugestojn de div. lab. esp. organizoj k submetos siajn konkludojn al konsidero de la aliĝintaj organizoj. Tio povos fariĝi la unua ŝtupo al organiza unuecigo.

Laŭ via promeso ni atendas la enpresigon de nia respondo en « S-ulo » k rekomendon por ties enpresigo al la SAT-amikaj LEA-oj.

Kun proleta internacia saluto :

Sekretariaro de Internacio de Proleta Esperantistaro
Subskribis : H. Homo.

SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA 67, Av. Gambetta, PARIS, 20.	Paris, 9 novembro 1935.

Al Internacio de Proleta Esperantistaro
Poŝtkesto Nº 305, *Leningrad* 1.

Kamaradoj,

Ni atestas pri la ricevo de via letero de la 1-10-35, akompanita de « Respondo de la Antverpena Kongreso al nia letero ».

Ni konstatas, kun bedaŭro, ke via respondo tute malatentas tion, kio estas reliefigita en la Gvid-rezolucio, akceptita ĉe nia Pariza Kongreso, nome la *absolute unuecan*, supertendencan k universalan karakteron de nia Asocio, kiu permesas al anoj de *ĉiuj senescepte* tendencoj de la klasbatala laborista movado membriĝi ĉe ĝi.

---

[1] Kiun ni ne presigas, por ne foruzi spacon per ripetaĵoj. — *P.-K.*

[2] La substreko estas nia. — *P.-K.*

Vi bazas viajn proponojn pri unueca agado sur momenta aspekto de la ĝenerala laborista movado en kelkaj landoj, sed ne en la tuta mondo. Ja, en iuj landoj, la sekcioj de du Internacioj povas, en siaj klopodoj por unuec-fronto, ignori la ekziston de anarkistoj, sindikatistoj, trockistoj, ISKanoj, sennaciistoj k aliaj frakcianoj, kiuj ne reprezentas amasorganizojn.

La tutmonda laborist-esperantista movado devas resti sendependa de la ŝanĝiĝema taktiko de politikaj organizoj, ĉar ĝia disvolviĝo sekvas aliajn leĝojn. La disvolviĝo de nia movado okazas ja, bedaŭrinde, nur malrapide, k tial ni devas trakti la problemon pli larĝ-horizonte ol la politikaj organizoj, laŭ skalo ne nur *spaca*, sed eĉ *tempa*. En nia movado la esprim-libero devas resti plene garantiita, k ni ne povas permesi al ni elimini el nia movado la Kamaradojn, kiujn celas via ekskluzivismo.

Tiu propono ne povas formi bazon por intertraktado. Ni estas deciditaj konsideri nur la interesojn de la labor.-esperantista movado k tial obei principojn, kiuj estas *daŭre* aplikeblaj en tempo k spaco, — kontraŭe al via propono, kiu havas nur *ŝajnvaloron* rilate la nuntempajn kelklokajn cirkonstancojn.

Ankaŭ estas neakceptebla la propono rekomende trudi al la propagandaj por-esperantaj asocioj aperigon en siaj organoj de informaĵoj pri klopodoj de tutmonda *peresperanta* kunagado, aŭ partoprenon en tielnomata « unueciga komisiono ». Nia Asocio estas bazita sur la principo de UNIVERSALECO (tutmondeco, sennacieco), k ne kiel la via, sur la principo de INTERnacieco. Tio signifas, ke ni ne havas la rajton miksiĝi en la aferojn de la naciaj labor.esp-asocioj, al kiuj ni ne estas superordigitaj kiel Internacio. En nia movado ekzistas klara diferenco inter POResperanta propaganda agado k PEResperanta aplika laboro. Se en la poresperantaj LEA-oj estas imagebla unueca kunlaborado por diversaj publikaj taskoj, kiel kursoj, manifestacioj, kunvenegoj ktp... (k eĉ tia afero, niaopinie, povas nur solviĝi laŭ la LOKAJ cirkonstancoj), tio estas afero pritraktebla nur de la koncernaj organizoj, sed estas ekster la kompetento de la PEResperanta mondskale aganta asocio.

La de vi citita Gotenburga Konvencio konstatas ĝuste, ke « la taskoj inter ambaŭ organizoj (nome : por-k per-esperantaj) estas malsamaj ». Nek la LEA-oj rajtas enmiksiĝi en la tutmondaj aferoj, nek ni, S.A.T., en la LEA-aferoj. Cetere ni rimarkas, por ĝustigi eraran asserton en via letero, ke ni ne promesis, — ĉar ja ni ne rajtas promesi tiurilate, — rekomendi publikigi viajn komunikojn k.c...

En la espero, ke pli profunda ekzameno super la problemo aliigos vian komprenon pri ĝustaj principoj de plena, vera unueco, ni restas pretaj fari ĉion eblan k cel-konforman por realigi la kuniĝon de ĉiuj esperantaj labor. fortoj.

Ni salutas vin sennaciece :

Komisiite de la P.K. de S.A.T.

La Prezidanto : *Banmer.* *La Sekretario :* *Bartelmes.*

Komunikoj de la Plenum-Komitato

1. *La elekto de du anstataŭantoj al la Plenum-Komitato finiĝis la* 28-*an de oktobro k rezultigis la akcepton de la kandidatoj : K-doj* L. G. Avid (5479) *k* J. Piron (114). *K-do Piron ne estas novulo en la P.-K. Li jam antaŭ pli ol dek jaroj okupis la funkcion de direkciano. Sekve nun la P.-K. ree estas en kompleta nombro.*

La re-distribuo de l'funkcioj inter la P.K.-anoj estas farita jene : Prezidanto de l'P.K. estas K-do Banmer, *vic-prezidanto K-do* Glodo, *sekretario K-do* Bartelmes, *help-sekretario K-do* Piron, *protokolanto K-do* Baro.

2. *Ni alvokas, pro proksimiĝo de la tempo por preparo de la venontjara JARLIBRO, laŭeble plenumi la deziron esprimitan de la XV-a Kongreso okaze de propono aperigi en la Jarlibro (senpage) la adresojn de LEA-grupoj (amikaj al SAT) aŭ de ano el tiuj grupoj — en lokoj, kie eventuale ne ekzistas SAT-ano.*

PROTESTO AL LA P.K.

Ni publikigas ĉi-sekvan *proteston* de K-do Scott, sen longe respondi al ĝi. En la cetera materialo prezentita en tiu ĉi n-o konserne la unuecklopodojn la legantoj trovos la plej bonan respondon al la rimarkigoj de tiu ĉi K-do. Ni petas ilin do kompari atente la asertojn en tiu ĉi protesto kun la faktoj, kiujn liveras la ĉi-numere publikigitaj dokumentoj. — *P.K.*

Kiel unu el la SAT-delegitoj senditaj al Antverpeno mi devas protesti kontraŭ la malĝusto k maljusto de la raporteto aperigita en n-o 434 de « S-ulo ». Preskaŭ la duono da ĝi temas pri « informoj » ricevitaj ne de la delegitoj, sed de iu malkontentulo, kies asertoj ne estus serioze akceptitaj de la P.K., se ili estus vidintaj la hontindan konduton de tiu persono en la kongreso. Oni parolrajtigis lin, kvankam li estis nura gasto, k tiam pro klare privata malkontento li agis preskaŭ kiel Soares en Parizo per plurfojaj k plurtagaj interrompoj[1].

[1] Ni ne estus uzintaj la ateston de K-do Schoen, se ni ne havus en manoj *faktan, konkretan dokumenton* (leteron de ano de IPE-a Kongreskomitato Van Dooren al Schoen), kiu pruvas la ĝuston de la asertoj.

Ties asertojn vi presas ; sed el la komuna raporto de la delegitaro vi elektas iom, ĉefe el la parteto nekomuna, kiun aldonis unu delegito ; k, silentante pri ĉio favora al la kongreso, vi donas ideon pri fiasko de kongreso, kiu fakte estis interesa k sukcesa. Vi ankaŭ sugestas, ke ĝia oficiala statistiko estis falsa[1]. Raportante sen ĝia kunteksto, ke la kongreso deklaris sin nekompetenta forstreki el la regularo ĝiajn vortojn pri komunismo k marks-leninismo, vi donas la malveran ideon, ke ĝi ne deziris tiun forstrekon. Male, oni ŝajnis deziri ĝin unuanime k la « embaraso » tute ne montriĝis en la deklaro, ke tiuj vortoj estas surpaperaĵo, kiu nenie funkcias por malhelpi la aniĝon de nekomunistoj, sed antaŭe pri la fakto, ke oni estis neinta la ekziston de iu regulara malhelpo, k devis konfesi, ke K-do Prent pli bone konis la IPE-regularon ol IPE-anoj mem[2].

Same pri la nombro de delegitoj vi emas miskomprenigi, ne klarigante ke, kiam areto venis el unu distrikto, nur unu nomiĝis delegito. La nombron de gastoj vi duobligas laŭ mia opinio, k kial vi sugestas ke ekzistis nur du kategorioj, k malpli ol 40 personoj entute ? Pro mia letero vi ne povis malscii, ke la ĉefparto de la kongresanoj estis nek delegitoj nek gastoj, sed simplaj IPE-anoj. La nombron el kelkaj landoj mi menciis, k vi supozeble vidis la fotaĵon en « Sur Posteno » enhavantan 77 (se oni enkalkulas la du infanojn, kiuj vojaĝis el Nordanglio). La foresto de 13, t.e. la sepono, kiam la foto okazis, estas preskaŭ kutima en ĉiuj kongresoj. Unufraze, se la SAT-kongreso trioble pli valoris ol la IPEa, tio estas nur pro la fakto, ke trioble pli da personoj partoprenis la kunsidojn[1].

En alia loko la P.K. plendas pri nericevo de respondo al sia letero. La respondo eŝtis starigata post publika diskuto dum la ĉeesto de la *SAT-delegitoj* k eldonata en « Sur P. ». Eble pro tio ĝi ne estis sendata poŝte[3]. La P.K. ĝis nun ne klarigis, kial ili neniam respondis al la antaŭkongresa proponletero de IPE. La nescio pri tiu kialo iom embarasis la tri SAT-delegitojn[4].

Fine mi diru, ke la raporto en « Sur. P. » kelkfraze iomete malplaĉis al mi pro sia emo nuancigi, nur malofte, kelkajn okazintaĵojn, inkluzive du tri frazojn miajn. Tion mi bedaŭris. Sed simila emo *monstre* montriĝas en « S-ulo », k mi bedaŭregas, ke tion oni rajtos riproĉi al ni, k vere aserti, ke pro la sinteno de la PK de SAT malebliĝas komuna, unuecfronta laboro.

*Russell Scott (*17 558*).*

[1] Estas por la afero mem tre malgrave k neprisdiskutinde, ĉu fakte ĉeestis en Antverpeno 40 aŭ 70 aŭ eĉ 90 personoj. Neniu ja pretendis, ke temis pri *amas*-kongreso.

[2] Pri la « deziro » de l'kongreso forstreki la paragrafon limigantan la aniĝon al difinita kategorio da laboristoj, oni konvinkiĝu legante la leteron de IPE (p. 83), kiu estas konforma al la Gvidrezolucio de la IPE-kongreso ! !

[3] Ni ricevis la respondon meze de oktobro ; ĝia enhavo konformas al la spirito de la IPE-letero (p. 83).

[4] Al tiu proponletero, direktita *ne speciale* al *SAT*, sed al ĉiu ajn lab. esperantisto individuo aŭ lab. esp. organizo en la mondo, kun la esenca celo vigligi la PEK-entreprenon de IPE, ni respondis (same publike) en « S-ulo » n-o 426 (febr.) sub titolo « Principoj de Unueco ». Tiu n-o estis *rekomendite sendata* al la IPE-centro la 28.2.35.

P. K. de SAT.

Al tiu ĉi n-o estas aldonita folio kun Voĉdonilo (por la membroj de SAT), kun la Tarifo por membreco k gazetoj k kun interesa libro-oferto por frupagontoj. Rekomendita al via atento !

ELDONKVANTO : 5.000 EKZ.

Bilanco de la 15-a Kongreso de SAT

(Parizo, 1935)

Enspezoj

Aliĝoj	fr. fr.	7.533.10
Anoncoj		180.—
Varoj		405.60
Subvencio		200.—
	fr. fr.	8.318.70

Elspezoj

Luo de kongresejo	fr. fr.	1.952,25
Presajoj		2.999.55
Korespondado		497.23
Orkestro		720.50
Ekskurso al Versajlo		825.—
Diversaj elsp.		609.45
Saldo		714.72[1]
	fr. fr.	8.318.70

Parizo, la 2. novembro 1935.
La kasisto de la O.K.K.
J. Ĝermen.

La revizintoj:
M. Aspes (18.074), P. Meyer, Le Sidaner (18 609).

Tra la Esperanta Gazetaro

La Norvega LEA reeldonas sian organon.

Kun plezuro ni salutas la reaperon de « Arbeider-esperantisten », la organo de la norvega LEA. Ja ĝi aperas nur ciklostilite k ne presite en tipografejo, sed ni konsentas tute kun la reeldonantaj K-doj, ke estas pli bone rekomenci per modestaj rimedoj, kiuj konformas al la stato de la landa movado, ol entrepreni ion super siaj fortoj aŭ... nenion fari. Pri la celoj k rimedoj de SAT oni trovas tre bonan artikolon en la unua n-o de tiu ĉi nova serio, verkitan de nia Oslo-a peranto, K-do Amundsen.

Pri la XV-a SAT-kongreso.

Kun la evidenta deziro « objektive » raporti pri ĝi, « La Socialisto » (sept.) aperigas sub titolo « Granda skandalo dum eta kongreso » « leteron », el kiu ni laŭvorte represas : «... Soarès riproĉis al Lanti, ke dum jaroj li *prostituigis* SAT'on, kies li estis la konfidenculo. Poste, oni decidis ke oni nenion presigos pri tiu skandalo, por tiel pruvi ke ne estas opozicio. Tiu skandalo estis tiel grava kiel neatendita : ne estis eble aŭdigi sin dum unu horo... la proponataj kondiĉoj por unueco « odoras » la privatajn interesojn de la ĉefoj : Bartelmess, kiu vivas el tio ; Banmer, kiu dezirus retrovi siajn 30.000 frankojn ; k X..., kiu dezirus trovi tie la saman oficon kiel en B...[2]. Tiu lasta tiel ofte kontraŭdiras sin, ke li ordonis la ŝanĝon de sia nomo... La interesoj de tiuj tri homoj, elektitaj de Lanti mem, riprezentas la nuran aŭtoritaton en SAT. Krom tio, SAT *mortis...* »

Al la kongresintoj, juĝi la valoron de tiu « letero » k... de la gazeto, kiu akceptas tiajn « raportojn ».

Kongresa postrikolto.

En « Nia Organo » (Heerlen, Nederlando), n-o 14, partoprenInto al la 15-a SAT-kongreso en Parizo rakontas interalie jenon : «... Iun tagon ni estis en restoracio kun franca K-do el la suda parto de Francio. Mi vidis, ke iu persono manĝis tre strangan objekton, kiu aspektis kiel pinfrukto aŭ kiel tre granda burĝono de kardo. Mi demandis al la franca K-do la nomon de la stranga objekto, k mi aŭdis, ke ĝi estas artiŝoko.

— Ĉu ili estas bongustaj, tiuj artiŝokoj ? — mi demandis al la franca K-do.

— Jes, ili estas tre bongustaj ! — li respondis.

— Mi volonte manĝus unu, se mi nur scius kiel ataki la strangan frukton. Ĉu vi volas instrui tion al mi ? — mi demandis.

La franco promesis tion, k mi kuraĝe mendis artiŝokon. Kaj kiam mi ricevis ĝin, mi denove turnis min al la franco.

— Nu — li instruis min — faru saŭcon el oleo k vinagro, k deŝiru la skvamojn de la artiŝoko k trempu la skvamojn en la saŭcon. Kaj tiam elsuĉu ilin.

Mi ankoraŭ iomete dubis k petis lin instrui la manĝadon laŭ la rekta metodo. Kion li faris. Kaj mi ne povas diri, ke artiŝokoj estas malbongustaj. Sed por manĝi ilin oni bezonas multe da tempo. Eble la francoj povas pli rapide manĝi ilin, k ke mi ne estis sufiĉe lerta, sed por mi la manĝado estis longedaŭra. Niaj K-doj B. k K. ne kuraĝis ankaŭ mendi unu. Vi ja ĉiuj konas la nederlandan esprimon : Kion kamparano ne konas, li ne manĝas ! »

Ĉu « unuecfronto » eblas ?

K-do B. W. en la « Esp. rubriko » de « De Nieuwe Fakkel » (La Nova Torĉo) esploras la problemon k venas al jena konkludo : «... Ĉu ni devas akcepti unuecfronton, kiu forprenas de ni la rajton havi individuan opinion k verki pri ĝi ? Ne, certe ne ! Laŭ mi, la severa diktatoreco, kiu regas en Sovetio, grandparte malebligas kunfandiĝon kun la esp-istoj de la 3a Internacio. »

N. B.

EL NIA LETERUJO

«... por ĉiuj lab. esp-aj organizoj la varbo-lokoj malpli-grandiĝas, pro la disvastiĝanta faŝismo. La organizoj fariĝas pli k pli malfortaj pro manko da anoj. La kuniĝo de tiuj organizoj estas tre dezirinda k vere helpus la aferon de esp-o. Mi legis kelkajn n-rojn de la « Kritika Observanto ». La artikoloj, kiujn ili enhavas, povus esti presitaj en « S.R. »... Mi ankaŭ legis « Socialismo »n... k ne vidis la bezonon aperigi tiun gazeton ; ĝia celo estas tiu de la SAT-organoj, aŭ preskaŭ. Eĉ mi bone akceptus en la SAT-organoj kelkajn artikolojn el tiuj, kiuj aperis en « Herezulo » (ne ĉiujn ! pro la polemikoj). Anstataŭ aĉeti tri aŭ kvar gazetojn por koni la div. tendencojn, oni povus ilin trovi en unu gazeto. Tiel oni povus scii, ke ekzistas pli ol unu tendenco... memstare post studo de la div. tendencoj, oni povus elekti, aniĝi al unu. Iom da toleremo ankaŭ estus necesa, de la anoj. Ĉar artikolo ne plaĉas, ne estas necese « bombardi » la redakcion per protestoj. Se estas eraro en artikolo, ĉu la legantoj per si mem ne ĝin trovas ?...

« Sendube, estas iuj, kiuj parolas pri *agad*-unueco. Tio havas preskaŭ nenian ekvivalenton ; kiel ĝi funkcius ? La diversaj gazetoj ĉiam aperus kiel antaŭe, Oni devas konstati, ke grandparte la esp-a movado ekzistas per k tra la gazetoj. La agad-unueco inter soc. k kom. partioj realiĝas per komunaj manifestacioj, per komunaj kunvenegoj,[1] sed sur la esperanta kampo tiaj manifestacioj ne estas eblaj. La organiza rekuniĝo estus sole k vere efika. »

SAT-ano 19.059.

Recenzejo

Historio pri la Skismo en la Laborista Esperanto-Movado. 20 pĝ. Form. 13×19 cm. Prezo : 2.- fr. fr. (5 ekz-oj 7 fr.). Eldonis : SAT-Paris.

Estas surprize, kiom da informoj troviĝas en ĉi tiu 20-paĝa broŝuro. Ĝi objektive prezentas, kiel nia Asocio suferis, kiom da ĝenoj ĝi devis toleri pro homoj, kiuj pro la megalomanio[1] de Nietzsche-a « Volo al Potenco » imagas sin la regantoj k savantoj por ni simpluloj ; ankaŭ ĝi montras, kiom la blinda fanatiko estas ekspluatebla kontraŭ nia komuna bonfarto. Nia Asocio bonvenigas la kritik-kapablon k ne blinde fidas iun ajn. Sed ĉu ĝi pravas tiel facilanime liberiĝi de ĉiuj bazoprincipoj en la ideologia kampo ? Ekz. ĝi agnoskas, ke klasbatalo ekzistas k konsideras ĉi tiun agnoskon sufiĉa por iĝi membro. Tamen Marks konsideris la historian materialismon kiel nedisigeblan eron en la socialista filozofio k ĝia malagnosko estas nura preteksto, ke ĥaoso regadu en la idea kampo. Ĉu tiaspeca ĥaosa mensostato iel ajn helpas al ni, eĉ se ni beligas ĝin per la vortoj « liberiĝo de ĉiuj dogmoj ? » Kaj ĉu ni pravas en tiu ĉi « liberiĝo », ĉar aliaj homoj distordis la historian materialismon k jezuite malindigante trenis ĝin en la koton ? Ĉu ni ĝuste k respondece rilatas al la membroj, se ni malagnoskas la hist. materialismon k preferas « liberece » akcepti idearon de filozofaj skoloj pli fruaj k pro tio malpli maturaj ol tiu de Marks (ĉu de Comte, Descartes aŭ de iu alia) ? Ĉu ni tiel iĝas la « plej kapablaj k plej perfektaj el la t.n. internaciistoj » (laŭ nia Statuto) ?

Mi notis strangan uzon de la vorto *kapitalo* en la antaŭparolo ; mi kredas, ke la opozicia « Internaciisto » aperis en marto 1930 unuafoje k ne en oktobro (p. 14), k « Ekrelo » stariĝis en febr. 1931. La broŝuro estas konciza pritrakto de la Skismo k ĝi meritas esti legata, precipe de la novaj anoj.

I. F.

K. Kalocsay-G. Waringhien : Plena Gramatiko de Esperanto. Vorto k Frazo. 372 pĝ. Form. 23,5 × 15,5 cm. Eld. *Literatura Mondo*, Budapest. Lingvoserio AELA 1935. Prezo broŝ. sv. fr. 8.—, simple bind. 9,50, sur luksa papero, ledumita : 10.50 plus 10 % por sendkostoj. La broŝ. eldono estas havebla ĉe SAT.

Kvankam tiu ĉi volumo laŭ vidpunkto de *bezono* ne atingas la valoron de la *Plena Vortaro*, ankaŭ tiu ĉi « norm »-verko respondas al la deziro de l'esperantistaro. Ĝi estas precipe utila en kazoj, kiam la lingvuzo ne estas tre klare difinita, kiam tiu aŭ alia aŭtoro konsiderata kiel bona aplikas tiun aŭ alian gramatikajon laŭ maniero diferenca ĉu de la ĝenerala, ĉu de tiu apliko, kiun oni trovis ĉe alia lingva spertulo. Eĉ la zamenhofa lingvuzo en tiu kazo ne ĉiam estas la « norma » : Pri tio lasas nenian dubon la aŭtoroj de la supra Gramatiko, kiu rilate pritrakton de la diversaj reguloj k formoj estas la plej ampleksa k plej kompleta ekzistanta por esp-o. Oni ja konsideru, ke depost la Zamenhofa eksperimentado je la lingvo forpasis jardekoj, la lingvo evoluis, pliriĉiĝis k ĉirkaŭ sia 16-regula skeleto plisolidiĝis... cetere konforme al la antaŭvidoj de la aŭtoro de esperanto.

La laboro estas farita kun granda konscienceco sed ĝin ekspluati, tio estas *bonuzi* la libron

[1] Tiu ĉi saldo, transdonita al SAT, servis plej grandparte por kovri la plikostojn rezultantajn el la presigo de la Protokolo en la n-ro 433 de « S-ulo ». SAT donacis ankaŭ al la Kongreso kvanton da « Historio pri la Skismo » (la broŝuro estas donita al la kongresanoj kun la ceteraj kongres-dokumentoj).

[2] « La Soc. » plene sciigas nomon k urbon de tiu rifuĝinto — vera denunco al la ekzekutisto !

[1] La skribinto parolas pri la cirkonstancoj en Francio. — *Red.*

[2] Iluzio pri propra potenco.

postulas ankaŭ grandan kvanton da studemo ĉe la uzanto. Novajn terminojn li devas encerbigi al si, kiujn li eĉ ne trovas klarigitaj en la « Plena Vortaro », sed kiujn li devas ĉi tie lerni kutimuzi (*Subjunkcio*, ekz. por diri « dependiga konjunkcio », *Adjekto*, por diri « cirkonstanca komplemento »). Mi ne scias, ĉu tio faciligas la uzadon. Ankaŭ la apliko de « provaj » (ne ankoraŭ oficialaj k eble neniam oficialigotaj) sufiksoj kiel « iv » por kurantaj gramatikaj difinoj (ekz. « solstarivaj » elementoj, por *memstaraj vortoj*) ne ŝajnas al mi necesa k dezirinda.

Dum la *eventualo* de la uzo de « disde » ekz. estas klare montrita (p. 262), tia nura rekomendo ŝanĝiĝis en kvazaŭ fiksan regulon por aliaj « provajoj », kiel la virinaj propraj nomoj (p. 144). Tamen, ke tiuj nomoj ricevu la a-finajon, estas nura « provo » (kiun mi persone cetere aprobas) k ne estas fiksita regulo, ĉar ne sufiĉas, ke Zamenhof kelkfoje provis tiun finajon — cetere li uzis « Ifigenio » apud « Marta » — por el ĝi fari kvazaŭ-oficialan regulon.

Per tiuj rimarketoj mi nur volis kritiki *formon*, ne *enhavon*; la enhavo ne ŝajnas al mi kritikinda rilate mankojn; mi pensas, ke ĉiuj punktoj de l'gramatiko, de l'vortfarado, de l'sintakso en tiu ĉi verko trovis sian konvenan pritrakton k estas ilustritaj per multo da ekzemploj.

La prezento tipografia estas klara k la klopodo eviti preserarojn evidenta; parto el tiuj, kiuj enŝoviĝis, estas korektita sur aparta folio, tamen ne ĉiuj — ekz. sur p. 318 devas esti « kruĉo » anst. « kruco ». En la unua pĝ. de l'antaŭparolo (antaŭlasta linio) « *per* » anst. « por tradukoj... ». Stranga ŝajnas al mi la formo « la aŭtoro de la jena libro » (p. 6) anst. « de *tiu ĉi* libro », kiun lastan mi opinias nepre preferinda. La uzo k rekomendo de la duopa konjunkcio « kaj — kaj » anst. « tiel — kiel ankaŭ » (vd. antaŭparolon, p. 6, dua linio de l'lasta alineo) ŝajnas al mi nekorekta. Unu el la aŭtoroj petis nin atentigi pri erareto sur p. 177, lasta linio de par. 215-III; devas esti « dek dekduoj k tri kvaronaj » anst. « tri kvaronoj » da gantoj.

Alfabeta tabelo ĉe la fino de la libro ebligas al la uzanto rapide trovi la deziratan klarigon. Mi pensas, ke tiu detala studilo de la lingvo ellaborita en spirito de « kiel eble plej senpartia internacieco », kiel diras la aŭtoroj, trovos sian uzantaron. *N. B.*

NI KANTU ! Kantaro de la Federacio de Lab. Esperantistoj en la regiono de la nederlanda lingvo. *Libroservo F.L.E.*, Postbus 50, *Amsterdam-O.* 96 pĝ. Form. 11×15 cm. Prezo: 0.25 gld.

SAT konsentis al la Nederl. LEA pri eldono de tiu propra Kantaro, ĉar ĝi ne celas konkurenci la SAT-kantaron, ne enhavante muziknotojn k prezentante krom soc. batalkantoj ankaŭ migrokantojn k lirikaĵojn.

Kelkaj tradukoj ne estas senmankaj (ekz. tiu de la *Allogkanto*, p. 89, ne estas bone farita); oni relegu pri tio la kritikon faritan rilate la versarton en « La Lernanto » (n-o 8). Ankaŭ ĉe kantoj ni estu severaj rilate la bonecon de la verstraduko. Kelkaj negravaj preseraroj apenaŭ meritas mencion. Anstataŭ « Indio » (p. 59) preferinda estas « Hindio ».

La kompilintoj estas dankindaj pro la granda laboro de ili farita k pro la bona elekto de l'materialo. *N. B.*

WIEN (Vieno). Nova prospekto ilustrita pri la aŭstra ĉefurbo (faldebla), eldonita de Fremdultrafik-oficejo, *Wien VII*, Messepalast, kune kun speciala faldprospekto pri la Viena Foiro (1.-8. sept. 1935).

La Vivo Universala. Bulteno de la Biokosma Unio. Esp. Fako *J. Estour*, Solliès-Pont (Var), Francio. Speciala n-o. Belaspekta 40-paĝa kajero. Sed ĉu periodaĵo aŭ ĉu nur unuopaĵo ? Periodaĵo franclingva, kun *eventualaj* esp. kajeroj neregulaj. La artikoloj estas verkitaj de konataj liberpensuloj diverslandaj (racionalistoj). Sed malgraŭ tiu racionalismo oni renkontas la vorton « nova religio » havanta la nomon « evolua vivo » k « biokosma solidaro ». Filozofemaj K-doj trovos kredeble grajnojn en tiu ĉi ne ĉiurilate klare prezentita legaĵo.

Ekster nia movado

La federacia k la ĉefurba registaroj de *Brazilio* subtenas esp-on kun firma decidemo. Esp-o estas enmetita en la oficiala radio-programo, antaŭe nomita « Nacia Programo » k nun « Horo de Brazilio ». Ĉiumarde okazas disaŭdigoj en esp-o de 1.30 ĝis 7.45 horo vespere (horo de Rio) el la malnova « Radio Clube de Brasil » (stacia ondlongo 31,56 m).

« Germana Esperantisto » publikigis oficialan anoncon, ke de nun « nur germanaj popolanoj povas esti membroj de la Germana Esp-Asocio ». Tio signifas la definitivan forigon de judoj el tiu asocio, kies estro per sia proklamo deklaras « konformiĝi al la postuloj de la tempo » (stereotipa diraĵo en la nova Germanio).

Laŭ « Esperanta Literaturo » la sovetiaj esp-istoj intencas okaze de la 100-jara jubileo post-morta de Puŝkin (en 1937) popularigi la verkojn de tiu aŭtoro[1] per eldono en esp-o, per diskonigo en artikoloj k kolekto de biografia materialo. K-do Miĥalski, la aŭtoro de « Prologo » (SAT-eldono), verkas 3.000-versan poemon pri internsovetiaj problemoj.

DENOVA RESPONDO pri l'Antaŭkongresa Lernejo

Mi povus detale respondi al iuj (ne ĉiuj senofendaj !) asertoj de K-do 18.859, same kiel antaŭe al aliaj de K-dino Buis. Mi povus reĝustigi iujn punktojn, klarigi aliajn. Mi eĉ rajtus kontraŭataki k demandi ekz-e :

Ĉu K-do, kiu aprobis la elektitan temon de diskuto, k kiu deklaris, fine de la sola kunsido, kiun li regule kuraĝis ĉeesti, ke la diskuto estis interesa k profitdona, povas serioze elkovri semajnojn poste, ke la temo estis malbone elektita ?

Mi povus demandi lin, ĉu estas juste, ke oni kulpigu pri ĉio malkontentiga la organizinton (tiun, kiu dediĉis du kompletajn semajnojn senescepte de unu libera horo al la Lernejo), k ne la K-dojn kiuj pro neinteresiĝo fiaskigis la aferon per nepartopreno, per nekunhelpo aŭ malakurata ĉeesto ? K-do 18.859 mem, post la unua kunsido, promesis, ke li ĉeestos la sekvontajn je horo fiksita interkonsente kun li; li tamen pretekstis skribon de poŝtkartoj ! por ne ĉeesti la duan kunsidon, venis du horojn tro malfrue al la tria k anoncis, ke li poste ne plu venos, al se estos pli da partoprenantoj. Ĉu li rajtas post tia sinteno riproĉi al aliaj ?

Mi devus ankaŭ esprimi mian miron pri la unuflanka enmiksiĝo en la diskuto de la Redaktoro mem de « S-ulo », per ekz-e aserto, ke la ĉefa organizmanko estis, ke mi ne informis la O.K.K. pri mia gvidkoncepto, dum ĝuste li kontraŭstaris plurfoje mian peton, ke la O.K.K ekzamenu tiun aferon. Ktp ![1]

... Post tuta jaro, ni ankoraŭ diskutus ! Ni havigus al iuj SAT-malamikoj (mi ne parolas pri IPE-anoj !) neesperitajn argumentojn, por ŝajne pravigi sian ĉiumonatan kalumniadon kontraŭ SAT. Ni tedus K-dojn, kiuj sin demandus, ĉu ni estas plenaĝuloj aŭ infanoj. Ŝajne, ni havas ion pli utilan por fari !

[1] La legantoj bonvolu noti, ke la konatan verkon de Puŝkin « Eŭgeno Onegin » (236 paĝoj) en esp-o la SAT-eldonejo povas liveri (en limigita kvanto) por prezo de 10.— fr. fr.

Cetere, ambaŭ plendintoj kredu, ke, instruite de tiu sperto, mi ne plu akceptos personan respondecon en kunvoko de ili al kio ajn !

A. Pâris.

Ni volas esperi, ke per ĉi supro finiĝas la debato estiĝila per la malsukceso de la Somerlernejo, — debato, en kiu oni ĝenerale insistis nur pri la negativaj flankoj de la entrepreno. Tial ni volonte konfirmas niaflanke la ĝuston de la aserto de K-do Pâris, ke li du el siaj libertempaj semajnoj antaŭkongrese metis tute je la dispono de la alvenintaj Gek-doj.

Plenum-Komitato.

Korespondado

BRITIO

Mi dez. kor. kun ĥemiistoj, kies fako iel rilatas la fabrikon de alumetoj. *H. Noble*, 161, Pixmore Way, *Letchworth*.

NEDERLANDO

Mi interŝanĝas 100-300 poŝtmarkojn kun ĉiuj landoj. Adreso : K-do *P. B. Stengs*, Haarlemmerdijk 41, II, *Amsterdam-C.*

Gekamaradoj de daŭriga kurso dez. grupe korespondi kôl, pĉt. Resp. garantiata. Adr. : *C. H. v. Rees jr.*, 2e v. Leijden Gaelstr. 172, *Vlaardingen*.

PORTUGALIO

Karaj Gek-doj, pardonu, ke ni ne tuj resp. al ĉiuj, ĉar ni ricevis amason da resp. petoj, tial ĝi ne eblas. Korege salutas vin *Manuel Fernandes*.

SVEDIO

K-do *Evald Pettersson*, Klamparegat. 6, *Hudiksvall*, dez. korespondi kun ŝakludantoj.

Studrondo dez. kor. kun ĉl. por interŝ. PK., PM., L, ktp. Certa respondo. Adr : *Tipografiista Studrondo*, Postfack 789, *Stockholm* 1.

Grupo da junaj gelaboristoj deziras korespondadi kun Gek-doj, ĉiulandaj, grupe aŭ individue. Alskribu K-dinon *N. Ytterberg*, Utanbyg. 22, *Västerås*, Svedio.

SEKCIO 11 ROTERDAMA DE F.L.E. organizas semajnan Letervesperon. Estas petate de ĉie multnombre sendi leterojn. Respondo certigata. Adresu al : *A. Thijssen*, Spaanschebocht 49 a, *Rotterdam W*, Nederlando.

RADIO-PROGRAMO

Brno, Praha I, Mor. Ostrava: (325,4 m) : 27.11., 22.15-22.30 h. (La arto).

4.12., 22.15-23.00 h., esp. horeto.

18.12., 22.15-22.45 h. same.

Minsk, (1442 m), 20.50-21.10 (3, 6, 9, 12-an esp.).

MEMORNOTO

PRIESPER. ARTIK. K NOTOJN ENHAVIS : *Signalen*, Stokh., 10., 17., 24., 31.10.; *Arbetaren*, Stokh., 8., 17.10.; *De Nw. Fakkel*, Amsterd., 22.10.; *La Révolution Prolétarienne*, Paris, 10. 10.

PERESP. MATERIALON APERIGIS : *Proa*, Barcelono, 5., 12.10.

NIA POŜTO

Janĉ. — Letero ricevita.

17.558 k 19.059. — La diraĵo de Mus. aperis lastatempe en multegaj nacilingvaj gazetoj tra la mondo. Tial ni ne publikigas ĝin.

[1] Estis ne nur la opinio de la red. de « S-ulo », sed la ĝenerala opinio de la O.K.K., al kiu cetere la red. ne apartenis, ke oni lasu la preparlaboron por la Somerlernejo al K-do *Pâris* k tial ne pridiskutu ĝin en la O.K.K.-kunsidoj. Komunikon por « S-ulo » — inkluzive pri gvidkoncepto — certe la O.K.K. ne estus rifuzinta akcepti. — *Red.*